

Список використаних джерел:

1. *Технология резьбы по дереву: Пособие для учителей экспериментальных школ / Н. Велишкевич, А. Журба, И. Хитько. – Мн.: НИО. 2000. – 100 с.*

2. *Тимків Б., Кавас К. Виготовлення художніх виробів з дерева. Ч.І. Різьба по дереву. Підручник / За наук. ред. доц. Тимків Б. – Львів: Світ, 1995. – 210 с.*

3. *Хіцько І. Мастацтва разьбы па дрэве: Вучэб. дапам для вучняў 7-11кл. агульнадукац. шк. з мастацкім ухілам. – Мн.: Беларусь, 1998. – 255 с.*

4. *Дорошенко Ю., Нецадим В. Комп'ютерні методи реставрації фасадних елементів пам'яток архітектури // Архітектура та екологія: Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 30.10 – 1.11 2018 р.). – К.: НАУ, 2018. – С.85–87. – Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua:8080/handle/NAU/37206>.*

УДК 721

МОТИВИ ДЕКАДАНСУ В СУЧАСНОМУ ІНТЕР'ЄРІ

Сосік Ольга Даніїлівна,
аспірантка кафедри
образотворчого мистецтва
Інституту мистецтв Київського
університету ім. Бориса Грінченка
ORCID ID 0000-0002-2450-1235

Ключові слова: декаданс, гламур, інтер'єр

Мистецтво межі ХІХ–ХХ ст. стало віддзеркаленням процесів занепаду, які відбувались у свідомості тогочасного суспільства. Людство зневірилось у старих цінностях після низки сенсаційних наукових відкриттів, що призвели до зміни сталої картини світу. Занепокоєння і страх відчувались «в кожному класі суспільства» [6, 26]. Непорушні ідеї, що століттями були запорукою благополучного існування виявились хибними. Людина втратила ключові життєві настанови.

Відчуття відчаю та хворобливої втоми від буденності світу зумовили появу нових художніх форм, які втілилися у мистецтві декадансу. На думку українського вченого В. Скуратівського, «декаданс був реакцією проти стійкого консерватизму масового суспільства, чий абрис чітко виявляється на культурному горизонті» [2, 105]. Тобто декаденти прагнули зруйнувати грубу реальність природи, аби створити нову естетично досконалу модель світу. С. Дягілев у своїй програмній статті зазначав, що «<...> мистецтво, досягнув-

ши апогею своєї зрілості, оглядає “прощальними, косими променями сонця що сідає старіючи цивілізації”» [1, 3]. В цілому можна стверджувати, що мистецтво декадансу народжувалось зі смерті і хворобливих станів та відображало вкрай суб’єктивне бачення світу. Тому воно характеризувалося елітарністю та презирством представників богеми до міщанства, яке не мало тонкої душевної організації.

Декаданс запропонував нове «чисте мистецтво», яке не несло жодної користі суспільству, а тільки естетичну насолоду. У пошуках гедонізму декаденти естетизували відчуття занепаду, самотності, стирали межу між критеріями добра і зла, оспівували смерть та імморалізм.

В цей час мистецтво й естетичне пізнання набували сакрального значення. Декаденти закликали дивитись на світ виключно крізь призму мистецтва, пропускати реальність повз естетичний досвід. Один з головних теоретиків декадансу Оскар Уайльд, навіть сформулював теорію, за якою «Життя наслідує Мистецтво набагато більше, ніж Мистецтво – Життя<...>. Життя тримає дзеркало перед Мистецтвом, та відтворює гру уяви художник <...>. Ця теорія ще ніколи не висувалась, але вона неабияк продуктивна і дозволяє побачити історію мистецтва в цілковито новому світлі» [3].

Першими декадентами в європейському образотворчому мистецтві можна по праву вважати англійських прерафаелітів. Їх творчість кидала виклик матеріальним цінностям буржуа, які панували у Англії середини ХІХ століття. Пуританський прагматизм проник у всі сфери життя, включаючи культуру та мистецтво. Дрібнобуржуазні смаки формували запити на практичність та моралізм у мистецтві.

Розглядаючи творчість прерафаелітів В. Шестаков наводить цитату О. Уільямсона: «Рух прерафаелітів захопив не тільки худож-

ників <...>. Він був поетичним, соціальним, філософським бунтом, хоча перший прояв був чисто візуальним – бурним вибухом чистого середньовічного кольору, який трансформував світ мистецтва <...>» [4, 7]. При цьому англійський декаданс виявився тісно пов'язаним з іменами художників-прерафаелітів Д. Россетті та Е. Берн-Джонса, чия творчість відбилася на роботах багатьох представників декадентського руху в різних країнах Європи. Їх блідолиці, маскулітні жінки з маскою смерті на обличчі зустрічаються на полотнах Ф. Кнопфа і Ф. Ропса (Бельгія), Ф. фон Штука і М. Клінгера (Німеччина), В. Котарбінського (Україна), у графіці О. Бердслі (Англія) та М. Фіюфілактова (Росія). Похмура, деструктивна атмосфера декадансу, народила новий тип краси – краси згасання, що зачаровувала своєю вишуканістю та фатальністю.

Характерні стилістичні ознаки декадансу виявлялись, перш за все у переважанні форми та зовнішніх ефектів над змістом, коли «частина торжествує над цілим» [2]. Також, типовими були мотиви згасання та загибелі краси живої природи, декоративність та орнаментальність. Ключовою концепцією декадансу був пошук краси у неприродньому, заміна реальності штучністю мистецтва.

На межі ХХ і ХХІ ст. почала відроджуватись цікавість до явища декадансу. У сучасній культурі декаданс перестав сприйматися як мистецтво занепаду, а став, радше, одним з виявів гламуру та нового стану творчих особистостей. Головний девіз декадентів «мистецтво для мистецтва» підхопила сучасна богемна еліта та інтелектуали як засіб відмежування від повсякденної реальності.

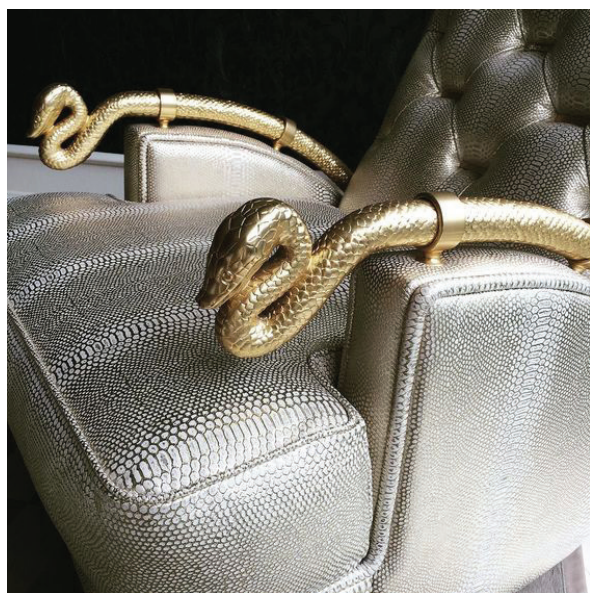
Найчастіше декадентські тенденції в ХХІ ст. зустрічаються в гламурному інтер'єрі і створюють атмосферу вишуканої театральності. Як зазначає доктор мистецтвознавства О. Школьна, «по суті, в гламурі поєднані декадентська манірність з ремінісценціями східного синтетичного стилю «Альгамбра» <...>. Гламур

– це певний артистичний ексгібіціонізм, що став ознакою модного ірраціонального, але прагматичного екстравертизму» [5, 188]. Богемність інтер'єру підкреслюють меблі з вигнутими, плавними лініями, що нагадують гротескні, маньєристичні фігури з полотен художників-декадентів, екстравагантний декор у вигляді пташиних кліток, багатоярусні світильники прикрашені камінням або стразами, ліпнина на стелі чи дзеркалах.

Характерними ознаками декадентських віянь в інтер'єрі, зокрема, служать механізовані предмети, на кшталт годинників, барометрів або музичних скриньок з заводним механізмом. Також, це можуть бути опудала птахів, статуєтки у формі екзотичних тварин або міфічних істот. Всі ці елементи наголошують на культурі штучності, до якого тяжіло мистецтво декадансу, позаяк, позбавлені життя форми, не підвладні руйнуванню і розкладанню. Те саме стосується й вибору кольорів. Аби підкреслити штучність інтер'єру, перевага надається контрастним, неприродним поєднанням, таким як: фіолетово-зелений, сіро-синій, чорно-білий.

Атмосферу ізольованості від буденності навколишнього світу додає велика кількість картин та книг, які створюють інтелектуальну атмосферу. Загалом елементи декадансу накладають на інтер'єр відбиток певної світськості, позаяк позбавляють його критеріїв утилітарності та функціональності. Як і століття тому, сьогодні декаданс знаменує елітарний підхід до життя, не розрахований на обивательський світогляд.

Крісло дизайну Roberto Cavalli

*Музична скринька-годинник.
Reuge Music*

Отже, з'явившись наприкінці ХІХ ст. як форма супротиву буржуазним нормам моралі та застою старих традицій у мистецтві, у ХХІ ст. новітній декаданс більше не знаменує занепад, не являє собою явище, яке охоплює культуру загалом, а радше є стилізацією. Відобразившись у легковажному гламурі, як сучасній формі естетизму, він привніс до його китчевості й епатажу риси елегантності та вишуканості, а також надав присмак драматизму і меланхолії.

Список використаних джерел:

1. Дягилев С. Сложные вопросы / Дягилев С. // Мир искусства. – 1899. – № 3/4. – С. 1–11
2. Палья К. Декадентское искусство. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ec-dejavu.ru/d-2/Decadence.html>. – Загл. с экрана. – Дата обращения 27.03.2019
3. Скуратівський В. Декадентство / В. Скуратівський // Енциклопедія

сучасної України. – К.: Наукова думка, Т. 7. – 2007. – 305 с.

4. Уайльд О. Упадок искусства лжи / О. Уайльд. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://lib.ru/WILDE/esse_upadok.txt. – Загл. с экрана. – Дата обращения 27.03.2019

5. Шестаков В. Прерафаэлиты: Мечты о красоте / В. Шестаков. – М.: Прогресс Традиция. – 2004. – 170 с.